

ZIJN OGEN ZEGGEN VUUR

—

1 juli 1992 – Rotterdam

Ik ren zo hard mogelijk via de grote stenen trappen naar boven, zo hard dat mijn vader mij nauwelijks kan bijhouden. Ik wil zo snel mogelijk het stadion en het podium zien. Als ik boven ben, zie ik een lege Kuip met duizenden blauwe stoelen. Straks gaat Michael Jackson hier voor mij en nog vele anderen zingen en dansen. Ik kan niet wachten, maar het moet.

We springen mee met Kris Kross en dan opeens komen er twee vliegtuigen over. Het hele stadion kijkt omhoog. Als onze blikken weer naar beneden zijn gericht, staat hij daar. Een oorverdovend gegil, dat wel tien minuten aanhoudt. Dan begint hij. Het is de mooiste avond uit mijn jeugd. Uit volle borst en me totaal niet bewust van de tekst zing ik mee met de nummers ‘Man in the Mirror’ en ‘Heal The World’.

*I'm starting with the man in the mirror
I'm asking him to change his ways
And no message could have been any clearer
If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make a change*

Michael Jackson – ‘Man in the Mirror’

Die avond rijden we terug van Rotterdam naar Amersfoort. Ik kijk naar mijn vader, die voldaan achter het stuur zit. Langzaam val ik in slaap en laat alles wat ik die avond heb gezien door mijn hoofd gaan. Een stadion vol lichtjes. Wat waren het er veel en wat waren ze mooi! Ik ben mijn vader eeuwig dankbaar voor dit moment.

April 1999 – Amersfoort

Ik zit weer met mijn vader in de auto. We zijn onderweg naar mijn moeder, die is opgenomen in een psychiatrische instelling. Mijn moeder is depressief, mijn vader heeft haar ineens verlaten. Ze vond foto's, thuis in haar eigen kast. Foto's van mijn vader samen met een andere vrouw op het strand. Mijn ouders hadden elkaar al weken niet meer gezien. Dit was de bevestiging van een aankomende scheiding.

Ik voel me machteloos terwijl mijn vader me naar haar toe brengt. Mijn vader schreeuwt tegen me. Hij schreeuwt dat mijn moeder het allemaal verkeerd heeft gedaan. Mijn lieve moeder, die altijd voor mij heeft gezorgd. Ik kijk hem aan en denk: wat is er met jou aan de hand? Ik voel woede en verdriet tegelijk. Wat zit er in zijn hoofd? Een demon? Een oorlog die nog niet is uitgevochten? Ik weet het echt niet.

*Zijn ogen zeggen vuur
Zijn lichaam zegt onrust
Ik herken mijn eigen vader niet meer
Ik haat mijn vader in die toestand
Hij kan er niks aan doen*

Even later sta ik tussen mijn vader en mijn moeder in. Mijn moeder wordt ondergespuugd door mijn vader. Ze krijgt de volle laag, maar ze kan niets doen. Ze kan niets, want ze zit volledig onder de medicijnen. Mijn vader dwingt me om te kiezen. Hoe kan een kind kiezen tussen een vader of een moeder? Ik ga bij mijn moeder staan en schreeuw dat hij op moet houden.

—

Ik werd geboren in 1984 en groeide op als zoon van ouders met nogal wat emotionele bagage. Mijn moeder kreeg na mijn geboorte een post-natale depressie. Zij was ook een moeder die vrolijk liedjes zong met mij en het liefst zo veel mogelijk bij ons wilde zijn. Een moeder die de aandacht, liefde en aanraking van haar ouders had gemist. Die fout ging ze niet bij haar kinderen maken, dus gaf ze veel. Soms misschien wel te veel. En te veel is eigenlijk nooit goed, of geldt dat bij liefde niet? Toen ik vier was, kwam er een broertje bij: Bram.

Mijn vader was op zijn negentiende als militair in Libanon geweest en kwam vlak daarna mijn moeder tegen. Hij moet daar verschrikkelijke dingen hebben gezien en meegemaakt. Dingen waar hij amper over heeft gepraat. Hij was het niet gewend, het werd hem niet geleerd en hij was geen man van het praten over zijn gevoelens. Mannen huilen niet, leerde hij van zijn vader. Zo kropte hij alles op. Hij drukte het weg.

Als kind kon ik extreem bang zijn voor bepaalde jongens in mijn klas. Jongens bij wie het er thuis niet bepaald harmonieus aan toging. Jongens die frustratie en woede moesten afreageren. ‘Na schooltijd sla ik je in elkaar,’ zeiden ze wel eens tegen me. Omdat ik zo bang voor ze was, bleef ik maar vrienden met ze. Een van de jongens keek me tijdens

de les een keer agressief en indringend aan en haalde zijn wijsvinger langzaam langs zijn keel. Geblokkeerd en bevroren door angst bleef ik binnen na schooltijd. Wachten en af en toe naar buiten kijken. Wachten tot ze weg waren. Ik ging nagelbijten en werd langzaam een jongen van steeds meer zorgen. Maar er was ook de blijdschap en het mooie van het leven. Ik hield van performen. Van zingen, dansen, mijn stem opnemen op bandjes en naar muziek luisteren. Ik was een groot fan van Michael Jackson.

Mijn vader werkte keihard als tuinman om de hypotheek te betalen. Zijn energie ging op aan werk en aan geld verdienen. Als hij 's avonds thuiskwam, ging hij op de bank liggen, en in de weekenden had hij tijd om met ons leuke dingen te doen: LEGO-boten bouwen of wandelen in het bos en stokken gooien.

Toen ik in de puberteit zat, veranderde er ineens veel thuis. Mijn vader werd een ander mens. Hij werd enorm actief, soms zelfs agressief. Ik herkende hem niet meer. We zaten samen op schoonspringen en hij had de grootste verhalen. Als de les bijna was afgelopen, kwam er na ons altijd een groep jongeren het bad in. Terwijl ze aan het wachten waren, maakten ze stilletjes grapjes over ons. Mijn vader liet een keer al zijn frustraties los op deze groep. Vanaf toen was ik bang. Bang dat ze mijn vader ook zouden opwachten na de les. Bang dat ze hem iets aan zouden doen. Daar was het nagelbijtende jongetje van de zorgen weer.

Ik koos de alternatieve kant op de middelbare school, met spikes en skatebroeken. Wij als alto's onder elkaar noemden deze periode wel eens 'het zwarte gat'. Het klopte, want thuis was het een bedroefde en donkere chaos. Die chaos begon toen ik samen met mijn vader, broertje, een oom en een tante en twee nichtjes op vakantie was naar Frankrijk, in 1999. Zonder mijn moeder; ze had tijd voor zichzelf nodig. Mijn broertje en ik hadden ons haar gemillimeterd en we had-

den zin om op vakantie te gaan. Mijn vader leek ineens veel actiever te worden. 's Ochtends stond hij extreem vroeg op en ging hardlopen. Mijn broertje en ik lagen dan nog tegen elkaar aan in een tentje dat steeds broeieriger werd door de zon. Als mijn vader terugkwam moesten we wakker worden, anders waren we lui. Lui of niet, we bleven liever liggen. Liever veilig en geborgen naast elkaar in het broeierige tentje. Blijven liggen om het contact te vermijden met die energieke en soms dwingende vader.

Na de vakantie kwam ik op een avond thuis. Ik trof mijn vader en mijn broertje boven aan, zittend op de grond. Ze keken me boos en tegelijkertijd angstig aan. Er was iets heftigs gebeurd. Ik had een ruzie gemist in de woonkamer. Mijn vader was uitgevallen tegen zijn ouders, mijn opa en oma. Toen ik beneden kwam, zaten mijn opa en oma al in de auto. Mijn opa deed zijn raampje open en zei bezorgd en bedrukt: 'Die man is ziek.'

Vanaf dat moment was mijn vader overal en nergens. Mijn moeder was depressief en zat samen met mijn broertje thuis. Ik zat hoofdzakelijk bij vriendjes en sliep daar. Op de kamer van mijn broertje hing een poster van Kurt Cobain met de tekst: 'I don't have the passion anymore'. Een poster die mij pijn deed. Hij zal toch niet depressief zijn? dacht ik dan. Ik kon vluchten voor de situatie thuis. Hij niet. Hij was te jong, en daarom draagt hij het tot op de dag van vandaag meer met zich mee. Mijn vader was Trijntje Oosterhuis aan het achtervolgen omdat hij ervan overtuigd was dat ze verliefd op hem was. Ons gezin was verscheurd. Op zolder bij mijn vriend Jorg luisterde ik naar het album van Korn, *Issues*. En issues die waren er.

Na de middelbare school deed ik auditie voor de toneelschool in Utrecht. Toen de verlossende brief op de deurmat viel, rende ik ernaartoe en scheurde hem snel open. Ik was aangenomen! Ik schreeuwde

van blijdschap, rende naar mijn broertje en gooide hem in de lucht.
Een nieuw tijdperk brak aan. Weg uit de sores en op naar de creativiteit
en nieuwe mogelijkheden!

Augustus 2007 – Amersfoort

Ik ben drieëntwintig, ik zit in het vierde jaar van de toneelschool en ik ben gedumpt. Door een vrouw in wie ik mijn hart, ziel en zaligheid heb gelegd. Kotsend en jankend sta ik onder de douche. Ze heeft me verlaten en ik voel me leeg. Heel leeg. Zij was een vrouw naar wie ik toe ging om mijn zorgen te bedekken. De relatie met haar gebruikte ik als een warme, troostvolle deken. Een verdoving, zodat ik mijn pijn en zorgen niet hoefde te voelen. Zij stond op een voetstuk als Aphrodite, de godin in een paradijs. Het paradijs dat ik zelf had gebouwd. Een illusie, want de donkere kant is ook belangrijk. Alleen maar vrede in relaties is saai. Oersaai.

Ik was Mr. Nice Guy, de man die sowieso een keer wordt uitgekotst, vroeg of laat. Ik ging conflicten uit de weg omdat ik geen boze mensen meer om me heen wilde. Daar had ik er genoeg van gezien in mijn verleden. In het paradijs mocht het van mij alleen maar mooi en romantisch zijn, zonder ruzie en conflicten. Ik wilde vooral de vrede bewaren.

Daarnaast was ik stikjaloers. Zij liet zichzelf graag zien, dus waren er andere mannen die naar haar keken. Dit wilde ik het liefst voorkomen, want ik was bang dat ze me zou verlaten voor een ander. Ik ging haar zoeken als ik haar kwijt was, en ja hoor, daar stond ze weer met een andere man. Ik was bang om haar te verliezen, en daarmee gaf ik het signaal haar niet te vertrouwen. Ik had alleen maar in haar geïnvesteerd. Ik was altijd bij haar thuis en haar leven werd mijn leven. Dat mocht voor mij zo blijven, want het vulde mijn leegte. Maar waar was ik? Waar was mijn leven? Ik investeerde nu minder in mijn eigen interesses. Ik investeerde minder in mijn eigen problemen. Ik liet de pijn niet toe, maar koos ervoor de pijn te ontvluchten.

Het begon allemaal toen ik in het derde jaar van de toneelschool zat. Op dinsdagmiddag presenteerden de eerstejaars altijd 'het atelier'. Daar hadden ze een week lang in groepen voor gerepeteerd. Aan de hand van een woord voerden alle groepen een stuk theater op. Fysiek en groots met weinig tekst. Ik verheugde me er iedere keer weer op. Het atelier was een uitgelezen kans om de eerstejaars eens goed te bekijken. Na de presentaties kon je als ouderejaars je acteer- en toneelkennis tentoonspreiden. Alles werd daarna namelijk besproken in een grote kring met alle docenten en studenten. Het was hét moment om je stem te laten horen. Als je iets intelligents zei, voelde je meteen dat je in status omhoogging. Vooral bij de vrouwelijke jongerejaars, tenminste zo fantaseerde ik dat. Wat voelde dat goed. Het streelde mijn ego.

In het atelier viel ze me al op. Af en toe hadden we een gesprekje in de gangen van de school, maar verder wekte ze niet echt mijn interesse. Tot ik na twee maanden repeteren en spelen op theaterfestival Oerol terugkwam in Utrecht. Twee maanden lang had ik elke dag op het strand van Terschelling doorgebracht. Ik had een bruine gloed van de zon en voelde me fit. Elke dag urenlang de frisse lucht opsnuiven en veel bewegen. Iedereen die dat lang doet, wordt woest aantrekkelijk. Ze rook het. Ze rook de natuur die ik de afgelopen tijd had omarmd. Op een feestje keek ze me indringend aan en ze zou me die avond niet meer loslaten. Ze verleidde me met haar vrouwelijkheid, met haar passie voor het leven en voor muziek. Vanaf dat moment waren we elke dag samen. Ze woonde op de Tweede Kostverlorenkade in Amsterdam. De stad die ze mij opnieuw leerde kennen. Ik pakte altijd tram 17, stapte uit bij de Witte de Withstraat en liep opgewonden naar haar paradijs. Ik kon me vaak amper bedwingen om te gaan rennen.

Haar paradijs, waar ik voor het eerst naar Rufus Wainwright en Corinne Bailey Rae luisterde. Haar paradijs, waar ze me haar echte zelf liet zien. Ze zong voor me terwijl ze speelde op de piano en we schreven poëti-

sche teksten voor elkaar. Ze noemde me ‘dolle puppy’, en dan dacht ik: moet ik hier nou blij mee zijn of niet? Haar paradijs, waar de seks soms wild en lekker was, soms niet. Ze leerde me dat seks het beste is als je samen volledig in het nu bent, zonder gedachten en stemmetjes in je hoofd die zeggen dat je het niet kunt. Tijdens de seks had ik namelijk last van die stemmetjes. Stemmetjes die zeiden dat ik niks waard was. Ze leerde me focussen op het nu. Dat hielp, maar soms ook niet. Dan ging het gewoonweg niet. Ze vond dat moeilijk. Het schiep een afstand, terwijl het niks met haar persoonlijk te maken had. Ik probeerde dat dan uit te leggen, maar het kwetste haar. Ik raakte met mijn onvermogen iets in haar wat pijn deed, ik wist alleen niet wat.

Nu sta ik onder de douche bij mijn moeder. De vrouw die mij nooit in de steek laat, hoe zwak, lief of lelijk ik ook ben. Wat doet dit pijn. Ik ben een groot stuk van mezelf verloren. Dat stuk ligt bij haar thuis. Het ligt in haar paradijs. Daar waar ik alleen nog ‘als vriend’ welkom ben. Daar waar het zo warm, liefdevol en vertrouwd was. Mijn bewustzijn schreeuwt de leegte uit. Een zwart gapend gat dat in paniek naar adem hapt. Maar ademen lukt niet meer, dus kots ik het uit. Ik moet weer aansterken, weer van mezelf gaan houden.

September 2010 – New York

Ik lig samen met haar in Central Park. Nadat ik twee maanden heb gewerkt op een summer camp in Philadelphia, is ze mij komen opzoeken. Eerst waren we geliefden, nu zijn we ‘vrienden’. Ik vind dat vreselijk. Ik wil haar eens en voor altijd liefhebben. Maar dat kan niet, ze wil niet meer. Ze heeft een ander. Een man die veel ouder is dan ik. Ik zag hem al stiekem naar haar loeren in de lobby van de Stadschouwburg. Toen het allemaal minder ging tussen ons en ons samenzijn aan een zijden draadje hing. Hij rook het als een tijger en zag het als een havik. Ik kan hem geen ongelijk geven, het was namelijk

aan alles te zien en te ruiken. Te zien aan mijn zorgelijke lichaamstaal en te ruiken aan mijn angstzweet. Ik was bang om haar te verliezen.

‘Weet jij zeker dat je acteur wilt blijven?’ vraagt ze. Ik denk even na. ‘Ik twijfel,’ zeg ik. ‘Soms vraag ik me af of dit alles is, of ik hier wel de meeste voldoening uit haal. En jij?’ ‘Ik heb dat wel, acteren is mijn droom’ zegt ze. Wat beschamend dat ik vier jaar heb gestudeerd voor iets wat ik misschien niet echt ga doen. We kijken samen even in stilte naar boven, naar de blauwe lucht omgeven door wolkenkrabbers. ‘Ik merk dat ik steeds minder plezier haal uit het spelen in het theater,’ zeg ik. ‘Vooral het lange repeteren en dan op tournee om steeds dezelfde voorstelling te spelen. De korte projecten, zoals voice-over-opdrachten en spelen voor de camera, geven me wel energie.’

In New York delen we een appartement met twee grote bedden. Het bed waar ik in slaap staat op een vide, haar bed staat beneden. Een vide doet me altijd denken aan groep acht op de basisschool. Sommige kinderen hadden een vaste plek op de vide in het lokaal, onder wie ik. Omdat je hoger zat en meester Herman je daardoor niet zag, kon je allerlei kwajongensstreken uithalen. Ik heb daar nu ook zin in.

’s Nachts kijk ik over de rand naar beneden. Zal ik? Zal ik het gewoon doen? Zal ik naast haar gaan liggen en kijken wat er gebeurt? Ze is hier toch niet voor niets heen gekomen en helemaal naar New York gevlogen? We zijn hier als ‘vrienden’, maar we doen en zeggen nog steeds de dingen die we eerst ook deden. Ze zegt het als mijn haar minder goed zit bijvoorbeeld, iets wat je bij een vriend niet zo snel zou doen. Alles loopt gewoon door zoals het was, terwijl de regels nu anders zijn. Ik heb zin om die regels keihard te breken. Om haar te laten zien hoe krachtig ik ben als man. Maar ik voel me een sulletje. Een sulletje dat ’s nachts over het randje naar beneden kijkt en niet bij haar in bed durft te kruipen.